

^lan 5. Evropske konvencije : Pravo na slobodu i bezbednost li~nosti

Pritvor u Francuskoj da bi se izvr{ilo deportovanje nakon {to je odbijen zahtev za ekstradiciju

Slu~aj Bozano (Bozano Case)

Lorenzo Bozano je 22. maja 1975. godine u `albenom postupku u Genoi bio osudjen u odsustvu na kaznu do`ivotnog zatvora zbog otmice i ubistva mlade [vajcarkinje koje se dogodilo u maju 1971. godine. U prvostepenom postupku on je 15. juna 1973. godine bio oslobođen od te optu`be od strane prvostepenog suda zbog nedostatka dokaza. Nakon {to je `alba koja se ticala pravih pitanja bila odbijena 25. marta 1976. godine, kancelarija javnog tu`ioca u Genoi je izdala nalog za njegovo hap{enje i italijanska policija je izdala medjunarodnu poternicu.

Tokom rutinske provere francuska policija je 26. januara 1979. godine uhapsila Bozana, koji se krio u Francuskoj, i istog dana ga odvela u pritvor u zatvoru u Limo`eu da tu sa~eka postupak za ekstradiciju. Italija je uputila Francuskoj zvani~an zahtev za ekstradiciju 31. januara iste godine. Ve}e suda u Limo`eu je 15. maja 1979. godine je odlu~ilo da ne prihvati zahtev za ekstradiciju, jer presuda doneta u Genoa u odsustvu nije bila u skladu sa javnom politikom (javnim redom) u Francuskoj. U skladu sa tim, i prema odredbama glave 17. Zakona od 10. marta 1927. godine, francuska vlada je odbila ekstradiciju gospodina Bozana. Bez obzira na to, Bozano je zadr`an u pritvoru u Limo`eu i optu`en za dela izvr{ena u Francuskoj. 19. septembra 1979. godine on je oslobođen, mada je stavljen pod sudski nadzor. 26. oktobra 1979. godine istra`ni sudija je okon~ao sudski nadzor, doneo odluku o obustavi postupka u vezi optu`be za delo prevare i naredio sudjenje u krivi~nom sudu u Liomo`eu zbog upotrebe falsifikovanih li~nih dokumenata. Te ve~eri policija je zaustavila Bozana na ulici, obavestila ga o naredjenju o deportaciji koje je bilo izdato nekoliko nedelja ranije i prisilno ga odvezla kolima do francusko-{vajcarske granice. [vajcarske vlasti su ga odmah smestile u pritvor dok traje postupak za ekstradiciju, i nakon odluke Saveznog suda da se prihvati zahtev za ekstradiciju su ga izru~ile Italiji u junu 1980. godine. U vreme kada se odvijao postupak pred Evropskom komisijom za ljudska prava i Evropskim sudom on je bio na odslu`enju kazne na ostrvu Elba.

U decembru 1979. godine njegovi advokati su u Francuskoj pokrenuli dva postupka. Prvo, pozvali su Ministra za unutrašnje poslove da se pojavi u hitnom postupku pred predsjedavajućim sudijom regionalnog suda u Parizu. Predsjedavajući sudija je 14. januara 1980. godine doneo odluku da nije nadležan jer se poziv ticao odnosa među državljanima. Osim toga, advokati gospodina Bozana su se žalili pred upravnim sudom u Limoux na odluku o deportaciji, koji je ovu odluku poništio 22. decembra 1981. godine zbog očigledne greške u proceni i zloupotrebe ovlaštenja.

U svojoj predstavi Evropskoj komisiji od 30. marta 1982. godine, Bozano je tvrdio da je njegova 'otmica' i 'nasilna deportacija' u [vajcarsku predstavljala povredu njegovog prava na slobodu ličnosti i prava na slobodu kretanja protivno garancijama iz člana 5. stav 1 Konvencije i člana 2. stav 1 Protokola broj 4. uz Konvenciju. On je također tvrdio da nije imao mogućnost da koristi pravni lek koji bi zadovoljavao zahteve iz člana 5. stav 4 Konvencije, ili niz zahteva iz člana 6. stav 1, ili zahtev za efikasnim pravnim lekom u okviru člana 13. Konvencije, i da je bio žrtva zloupotrebe vlasti protivno članu 18. Konvencije ; osim toga on se pozivao i na član 5. stav 5 Konvencije.

Francuska vlada je tvrdila da je predstavka neprihvatljiva, zbog toga što nije *ratione materiae* bila u skladu sa Konvencijom i zbog toga što pravni lekovi nisu bili iscrpljeni. Evropski sud je jednoglasno odbacio prvi argument smatrajući da predstavka nije bila 'nedvosmisleno van okvira odredaba Konvencije'. Vlada je drugi argument podelila u šest osnova. Evropski sud je jednoglasno smatrao da se Vlada nije mogla pozivati na dva osnova jer se na njih nije pozvala pred Evropskom komisijom za ljudska prava u vreme kada je ona ispitivala prihvatljivost predstavke, dok su ostala četiri osnova jednoglasno odbijena kao neosnovana.

Kada je reč o samoj suštini spora, Evropski sud je najpre razmotrio slučaj u svetlu člana 5. stav 1 Konvencije. Sud je smatrao da se mogla primeniti samo tačka f člana 5. stav 1, i da je trebalo ispitati 'zakonitost' (uključujući i poštovanje 'zakonom predviđenog postupka') lišenja slobode Bozana u noći između 26. i 27. oktobra 1979. godine, koje je predstavljalo 'lišenje slobode' u okviru značenja Konvencije. Pojam 'zakonitost' je obuhvatao ne samo poštovanje domaćeg zakonodavstva nego i saglasnost preduzete mere sa svrhom člana 5. Konvencije, a to je zahtevalo poštovanje pojedince od samovolje. U vezi sa tim, Evropski sud je napomenuo da kada se Konvencija poziva na domaću zakonodavstvo (kao u članu 5.), poštovanje tog zakonodavstva predstavlja sastavni deo obaveza države ugovornice. Više pitanja francuskog prava su bila sporna. Iako podaci u dokumentaciji slučaja nisu bili potpuni, oni su pružili dovoljan osnov

za Evropski sud da ozbiljno posumnja u to da li je li{enje slobode u pitanju bilo u skladu sa zahtevima francuskog zakonodavstva. Kada je re{ o odsustvu samovolje, Evropski sud je smatrao va`nim okolnosti pod kojima je gospodin Bozano bio nasilno odveden do {vajcarske granice, naime da se to dogodilo vi{e od mesec dana od obave{tenja o odluci o deportovanju, zatim utisak da je namera bila da Bozano ne bude obave{ten o akciji koja se protiv njega priprema, iznenadan karakter same akcije, i najva`nje, sam na`in na koji je bila izvedena deportacija. Imaju}i u vidu ukupne okolnosti slu`aja i uzimaju}i u obzir obim `injenica koje su ukazivale na identi`nu situaciju, Evropski sud je zaklju`io da li{enje slobode nije bilo ni 'zakonito' niti u skladu sa 'pravom na sigurnost li`nosti'. Ono {to se dogodilo nije bilo li{enje slobode neophodno zbog uobi`ajenog postupka preduzetog u cilju deportacije ve} je zapravo predstavljalo prikriven oblik ekstradicije, i zbog toga je Evropski sud jednoglasno smatrao da je povredjen `lan 5. stav 1 Konvencije.

Po{to je ve} utvrdio da je postupak deportacije u ovom slu`aju bio zloupotrebljen za svrhu i cilj koji nisu uobi`ajeni, Evropski sud nije smatrao da je neophodno da razmotri isto pitanje u svetlu `lana 18. Konvencije. Evropski sud je jednoglasno smatrao da nije nadle`an za razmatranje pritu`bi u vezi `lana 5. stav 4 Konvencije, zbog toga {to je Evropska komisija za ljudska prava odlu`ila da je ovaj deo predstavke neprihvatljiv tako da je on bio van okvira spora koji je podnet Evropskom sudu na razmatranje. Najzad, on je jednoglasno smatrao da zbog toga {to je utvrdjena povreda `lana 5. stav 1 Konvencije nije bilo potrebno razmatrati da li se `lan 2. Protokola 4 uz Konvenciju mo`e primeniti u ovom slu`aju, i ako mo`e da li je on povredjen.